



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP.410.002.08.2023

Pan
Daniel Putkiewicz
Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno
ul. Kościuszki 5
05-500 Piaseczno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/003 Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy
w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy Piaseczno (dalej: Urząd lub Gmina), ul. Kościuszki 5, 05-500 Piaseczno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Daniel Putkiewicz, Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno od 20 listopada 2018 r. (dalej: Burmistrz)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie przez burmistrza warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. 2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce, tj. do 4 sierpnia 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Tomasz Kwitowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/61/2023 z 19 maja 2023 r. 2. Dariusz Komorowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/60/2023 z 19 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK, w okresie objętym kontrolą, Burmistrz zapewnił warunki organizacyjno-kadrowe umożliwiające skuteczne prowadzenie działań oraz realizację zadań mających na celu udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Działania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy prowadzono w Urzędzie w oparciu o własne zasoby kadrowe i techniczne. Pracownicy Urzędu byli zaangażowani m.in. w przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków w sprawie wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zakwaterowania i wyżywienia (dalej: świadczenie pieniężne za zakwaterowanie) oraz nadawanie obywatelom Ukrainy numerów PESEL.

W ramach realizowanej pomocy, na polecenie Burmistrza, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie (dalej: MGOPS) utworzył w Piasecznie punkt informacyjny, w którym obywatelom Ukrainy zapewniono możliwość uzyskania informacji odnośnie dostępnej pomocy, w tym zakwaterowania, wyżywienia, pomocy medycznej, socjalnej i prawnej. Na stadionie miejskim Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Piasecznie zorganizowano miejsce zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia dla obywateli Ukrainy.

Na potrzeby gromadzenia i wydatkowania środków z Funduszu Pomocy (dalej: Fundusz) zostały wydzielone rachunki bankowe. Sposób prowadzenia ewidencji księgowej umożliwiał identyfikację środków otrzymanych z Funduszu i wydatków poniesionych na pomoc obywatelom Ukrainy. Sprawozdania dotyczące realizacji zadań ze środków Funduszu zostały sporządzone rzetelnie i terminowo.

Szczegółowe badanie próby postępowań dotyczących przyznawania świadczeń pieniężnych za zakwaterowanie wykazało, że wnioski były rozpatrywane terminowo. Świadczenia przyznano na podstawie wniosków, które były kompletne. Wypłaty dokonano w wysokości wynikającej z pozytywnie rozpatrzonych wniosków, na wskazane konto bankowe. W celu weryfikacji warunków zakwaterowania i wyżywienia, Urząd prowadził kontrole u części wnioskodawców.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- nieokreśleniu przez Burmistrza formy i trybu udzielania pomocy obywatelom Ukrainy odnośnie zadań wynikających z uchwały Rady Miejskiej w Piasecznie w sprawie zakresu pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa³, co było niezgodne z art. 12 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁴ (dalej: ustawa o pomocy);
- nieopracowaniu przez Burmistrza planów finansowych na 2022 i 2023 rok dla wydzielonych rachunków środków z Funduszu Pomocy, co stanowiło naruszenie art. 14 ust. 15 ustawy o pomocy;
- zobowiązaniu osób składających wnioski o przyznanie świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie do złożenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenia o dacie przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz oświadczenia o samotnym sprawowaniu opieki nad dziećmi, co stanowiło naruszenie art. 13 ust. 4 ustawy o pomocy w zw. z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁵ (dalej: KK);

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Uchwała Rady Miejskiej nr 1044/LI/2022 z dnia 20 kwietnia 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm.

- niepoinformowaniu Ministra Cyfryzacji, przez okres ponad 16 miesięcy, o niewykorzystaniu części sprzętu komputerowego udostępnionego w celu realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy, pomimo takiego obowiązku wynikającego z protokołu przekazania ww. sprzętu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez burmistrza warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Opis stanu faktycznego

1. W Urzędzie zapewniono warunki organizacyjne i kadrowe umożliwiające realizację zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. Do zadań tych należało m.in.:

- zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego;
- wypłata świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia (na podstawie art. 13 ustawy o pomocy);
- zapewnienie środków czystości i higieny oraz innych produktów;
- zapewnienie opieki, edukacji i kształcenia dla dzieci, uczniów będących obywatelami Ukrainy;
- zapewnienie dożywiania dzieci w ramach pomocy dla obywateli Ukrainy;
- nadawanie numeru PESEL obywatelom Ukrainy;
- wykonanie zdjęcia osobom ubiegającym się o nadanie numeru PESEL;
- wypłata świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy;
- zapewnienie pomocy rzeczowej dla Ukrainy (przekazanie sprzętu i wyposażenia samochodu pożarniczego);
- organizacja przestrzeni magazynowej do składowania i rozdziału napływającej pomocy rzeczowej.

W okresie objętym kontrolą w realizację działań na rzecz obywateli Ukrainy zaangażowanych było łącznie 54 pracowników z 16 komórek organizacyjnych Urzędu, w szczególności: Wydziału Spraw Obywatelskich (13), Wydziału Polityki Mieszkaniowej (11), Wydziału Kadr i Administracji (10), Referatu Zarządzania Kryzysowego (4), Wydziału Księgowości Budżetowej (2) i Wydziału Finansowego (2). Koordynatorami działań pomocowych byli I Zastępca Burmistrza i Sekretarz Gminy.

W okresie objętym kontrolą dwóm pracownikom Urzędu przypisano w ich zakresach czynności przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków w sprawie wypłaty świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie.

Dwóm pracownikom, na podstawie § 3 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty⁷, nadano upoważnienie do weryfikacji warunków zakwaterowania i wyżywienia, a 16 pracownikom – upoważnienie do dokonywania czynności prawnych realizowanych na

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1381.

podstawie art. 4 ustawy o pomocy, tj. do wydawania powiadomień o nadaniu numeru PESEL.

(akta kontroli str. 3-76, 275-278)

W okresie od 15 marca 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r. zawarto łącznie 33 umowy zlecenia z obywatelami Ukrainy, z tego:

- 29 umów na świadczenie pomocy administracyjnej w zakresie bieżącej obsługi obywateli Ukrainy na łączną kwotę 158,2 tys. zł (wydatkowano 134,0 tys. zł),
- cztery umowy dotyczące świadczenia pomocy administracyjnej w zakresie bieżącej obsługi obywateli Ukrainy oraz udzielania informacji i kierowania ruchem interesantów w siedzibie Urzędu (przy ul. Warszawskiej 1) na łączną kwotę 31,3 tys. zł (wydatkowano 29,9 tys. zł).

Odnosnie wpływu realizowania w Urzędzie działań pomocowych na stałe zadania Gminy Burmistrz wyjaśnił, że pracownicy podjęli wysiłek wykonywania dodatkowej pracy na rzecz obywateli Ukrainy i że co do zasady wykonywanie tych zadań nie miało istotnego wpływu na wykonywanie pozostałych zadań i obowiązków. Poinformował również, że w związku z wykonywanymi zadaniami nie zatrudniano na umowę o pracę nowych pracowników, ani też nie przenoszono na stałe pracowników pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Urzędu. W Wydziale Polityki Mieszkaniowej 11 maja 2022 r. zawarto umowę zlecenie w wymiarze 176 godzin, której przedmiotem była pomoc przy przyjmowaniu wniosków w Wydziale Polityki Mieszkaniowej (dotyczących świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie). Umowę zawarto na okres od 12 maja 2022 r. do 10 czerwca 2022 r. Pracownicy Urzędu nie wykonywali przypisanych im obowiązków służbowych w ramach godzin nadliczbowych i nie wypłacano im z tego tytułu dodatkowego wynagrodzenia.

Nie wystąpiły przypadki upoważniania przez organ gminy pracowników na podstawie art. 4 ust. 20a ustawy o pomocy społecznej, tj. jako wolontariuszy do wykonywania czynności związanych z nadaniem numeru PESEL obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 12-21, 1850-1855)

W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu zaangażowani w działania związane z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy brali udział w dwóch szkoleniach:

- „Nadawanie numerów PESEL” – bezpłatne szkolenie online, które odbyło się 11 marca 2022 r., zorganizowane przez Departament Zarządzania Systemami Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w którym wzięło udział sześciu pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu, nadających numery PESEL;
- „Weryfikacja wniosków o 40 zł przez gminy w ramach tzw. ustawy ukraińskiej. Warsztat praktycznych problemów” – szkolenie komercyjne, w którym wzięło udział trzech pracowników Wydziału Polityki Mieszkaniowej. Koszt szkolenia wyniósł 20 zł od osoby + VAT.

(akta kontroli str. 17)

2. Obsługę obywateli Ukrainy w Urzędzie zorganizowano w oparciu o własne zasoby kadrowe i techniczne, tj.:

- udostępniono stanowiska obsługi przeznaczone dla ewidencji ludności i spraw dot. dowodów osobistych i utworzono nowe stanowiska w celu nadawania obywatelom Ukrainy numerów PESEL (trzy w okresie od 15 do 25 marca 2022 r., sześć w okresie od 28 marca do 10 maja 2022 r. i dwa w okresie od 11 maja 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r.). Zadanie to było realizowane głównie przez pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich;

- udostępniono nowe stanowiska obsługi dla załatwiania spraw związanych z przyjmowaniem wniosków związanych z wypłatą świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia (jednego w okresie od 17 marca do 19 maja 2022 r. i dodatkowych dwóch od 20 maja 2022 r.). Zadanie to było realizowane w całości przez pracowników Wydziału Polityki Mieszkaniowej.

(akta kontroli str. 13)

W Urzędzie organizacja procesu nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy polegała na wyznaczeniu stanowisk do obsługi w sali konferencyjnej Urzędu i nadaniu pracownikom uprawnień w tym zakresie. Obsługę obywateli Ukrainy rozłożono na dwa etapy:

- pomoc w wypełnieniu wniosku o nadanie numeru PESEL wraz z wykonaniem fotografii,
- wyznaczenie dnia, godziny i numeru okienka (biletu) w celu nadania numeru PESEL.

(akta kontroli str. 16-17)

W okresie od 8 marca do 29 czerwca 2022 r., w związku z napływem do Polski obywateli Ukrainy, Przewodnicząca Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego i Zastępca Burmistrza zwołała pięć posiedzeń Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, w tym jedno w trybie nadzwyczajnym (8 marca 2022 r.) i cztery w trybie alarmowym (w dniach: 21 marca, 29 kwietnia, 30 maja i 29 czerwca 2022 r.) Na posiedzeniach Zespołu omawiano głównie sprawy dotyczące:

- konieczności uruchomienia rezerwy celowej na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego w wysokości dostosowanej do rodzajów podejmowanych działań z przeznaczeniem na działania pomocowe, tj. przygotowanie obiektów do zakwaterowania dla obywateli Ukrainy, zakup wyposażenia do obiektów gminnych na potrzeby zakwaterowania obywateli Ukrainy (łóżka, pościel, środki czystości), zakup sprzętu pierwszej potrzeby (pralki, suszarki), zapewnienie wyżywienia, utworzenie i prowadzenie punktu informacyjnego oraz uruchomienie systemu infolinii dla obywateli Ukrainy, pomoc na rzecz dzieci obywateli Ukrainy,
- organizacji nadawania obywatelom Ukrainy numeru PESEL i przyznawania jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę (dalej: jednorazowe świadczenie pieniężne),
- organizacji doraźnego magazynu na przechowywanie napływających darów dla obywateli Ukrainy,
- sprawozdawczości dotyczącej pomocy obywatelom Ukrainy wymaganej przez Wojewodę oraz inne uprawnione instytucje,
- zatrudnienia pracowników ukraińskojęzycznych posługujących się językiem polskim do świadczenia pomocy administracyjnej przy bieżącej obsłudze obywateli Ukrainy.

(akta kontroli str. 79-85)

3. W związku z realizacją działań pomocowych w Urzędzie wykorzystano z własnego sprzętu komputerowego oraz otrzymanego z Ministerstwa Cyfryzacji (szczegółowy opis w obszarze 2 pkt 10 niniejszego wystąpienia). Nie ponoszono dodatkowych wydatków z tym związanych.

(akta kontroli str. 13)

4. W okresie objętym kontrolą Gmina otrzymała zalecenia i wytyczne od Wojewody Mazowieckiego lub jego służb (21 pism), które dotyczyły w szczególności:

- podjęcia działań w celu zabezpieczenia potrzeb obywateli Ukrainy, w tym realizacji zadania związanego z organizacją i udzielaniem doraźnej pomocy obywatelom Ukrainy ze środków zarządzania kryzysowego będących w dyspozycji Gminy⁸;
- konieczności podjęcia niezwłocznych i skutecznych działań w celu wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy na zapewnienie niezbędnych podstawowych potrzeb życiowych, w szczególności na pokrycie wydatków na zakup żywności, leków, odzieży, obuwia, środków higieny osobistej⁹;
- sposobu realizacji zadań na rzecz obywateli Ukrainy, o których mowa w ustawie o pomocy, w tym organizacji nadawania numeru PESEL, wypłaty świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie, wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego¹⁰;
- zarządzania środkami Funduszu, w tym składania zapotrzebowań, ewidencji otrzymanych środków i sprawozdawczości¹¹.

(akta kontroli str. 150-193)

5. Na potrzeby gromadzenia i wydatkowania środków z Funduszu Pomocy Gmina zawarła z bankiem umowę na prowadzenie siedmiu rachunków bankowych¹². W Gminie nie opracowano planów finansowych na 2022 i 2023 rok dla wydzielonych rachunków środków z Funduszu Pomocy, o których mowa w art. 14 ust. 14 ustawy o pomocy (dalszy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

Z ustaleń kontroli NIK wynika, że w okresie objętym kontrolą prowadzona w Urzędzie ewidencja księgową umożliwia wyodrębnienie dochodów i wydatków związanych z udzieleniem pomocy obywatelom Ukrainy na poszczególne zadania, finansowanych ze środków Funduszu. System ewidencji księgowej został dostosowany do nowej klasyfikacji budżetowej dla dochodów i wydatków związanych z realizacją pomocy na rzecz obywateli Ukrainy, wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Finansów z 15 lipca 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych¹³.

(akta kontroli str. 356-398, 1740-1820)

6. Rada Miejska w Piasecznie 20 kwietnia 2022 r. podjęła uchwałę nr 1044/LI/2022 w sprawie zakresu pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (dalej: uchwała w sprawie zakresu pomocy obywatelom Ukrainy). Uchwalono, że w ramach realizacji ustawowego uprawnienia do określenia zakresu pomocy udzielanej przez Gminę Piaseczno obywatelom Ukrainy, którzy

⁸ Pismo z 25 lutego 2022 r. Wojewody Mazowieckiego (WBZK-I.6330.2.2022).

⁹ Pismo z 27 kwietnia 2022 r. z WPS MUW (WPS.1.9421.29.35.2022) i pismo z 22 września 2022 r. z WPS MUW (WPS-I.9421.29.68.2022.HCh).

¹⁰ Np. pismo z 15 marca 2022 r. Wojewody Mazowieckiego (BW-I.021.43.2022), pismo z 21 marca 2022 r. z WSO MUW (WSO-I.621.2.46.2022), pismo z 25 marca 2022 r. z WBZK MUW (WBZK-I.6333.6.32.2022), pismo z 30 maja 2022 r. z WSO MUW (WSO-I.946.368.2022).

¹¹ Np. pismo z 29 marca 2022 r. z WSO MUW (WSO-I.621.2.43.2022), pismo z 29 marca 2022 r. z Wydziału Polityki Społecznej MUW (dalej: WPS) (WPS-III.021.23.2022), pismo z 5 kwietnia 2022 r. z WPS MUW (WPS-III.3112.34.14.2022.AJ), pismo z 5 maja 2022 r. z Wydziału Finansów i Budżetu MUW (dalej: WF) (WF-II.300.3.2022).

¹² Fundusz Pomocy UKR 300, Pomoc Obywatelom Ukrainy, Edukacja dzieci Ukrainy, Stypendia dla uczniów Ukraina, Świadczenia rodzinne Ukraina, PESEL Ukraina i Zakwaterowanie Ukraina.

¹³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1571.

przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, Gmina zapewni pomoc polegającą na zakwaterowaniu, zapewnieniu wyżywienia oraz środków czystości i higieny osobistej. Wykonywanie tej pomocy obejmowało okres od 12 marca do 30 kwietnia 2022 r., z możliwością jego przedłużenia w zależności od posiadanych środków finansowych. W uchwale przewidziano możliwość zlecenia określonych zadań organizacjom o zasięgu lokalnym lub ogólnopolskim. W trakcie kontroli ustalono, że Burmistrz nie określił formy i trybu udzielania pomocy, o której mowa w § 2 ww. uchwały (dalszy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

Rada Miejska w Piasecznie, na podstawie uchwał z dnia 20 kwietnia 2022 r. (1023/LI/2022) i z dnia 25 maja 2022 r. (1049/LII/2022), udzieliła pomocy rzeczowej Gminie Ivane-Puste przekazując samochód specjalny marki STAR model P 244L z przeznaczeniem do działań ratowniczych dla lokalnej straży pożarnej oraz sprzęt i wyposażenie dla działań ratowniczych¹⁴.

Zgodnie z art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹⁵, Gmina przekazała ww. uchwały Wojewodzie. Wojewoda nie wniósł do nich zastrzeżeń. Regionalna Izba Obrachunkowa w Warszawie stwierdziła natomiast nieistotne naruszenie prawa w uchwale nr 1049/LII/2022, polegające na nieokreśleniu w badanej uchwale kwoty, jaką Rada Miejska w Piasecznie zamierza przeznaczyć z budżetu na sfinansowanie pomocy rzeczowej wskazanej w uchwale. Regionalna Izba Obrachunkowa nie stwierdziła nieważności uchwały, lecz ograniczyła się do wskazania, że wydano ją z naruszeniem prawa.

(akta kontroli str. 402-422)

7. Z protokołów z posiedzeń Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego wynika, że Gmina prowadziła analizę dotyczącą potrzeb i zakresu pomocy dla obywateli Ukrainy. W trakcie posiedzeń ww. Zespołu na bieżąco dokonywano analizy sytuacji obywateli Ukrainy na terenie Gminy, podejmowano decyzje dotyczące rozwijania wszechstronnej pomocy (w pierwszym okresie przede wszystkim w zakresie zapewnienia bieżących i podstawowych potrzeb przybywających – przygotowanie obiektu do zakwaterowania, zakup wyposażenia, zakup sprzętu pierwszej potrzeby, wyżywienie etc.).

(akta kontroli str. 79-85)

Odnośnie sposobu monitorowania i analizowania potrzeb obywateli Ukrainy Burmistrz poinformował, że w *Urzędzie Miasta i Gminy na bieżąco analizowano potrzeby ilościowe dotyczące obsługi w zakresie nadawania numeru PESEL. Na bieżąco podejmowano decyzje o skierowaniu dodatkowych pracowników do obsługi w tym zakresie i udostępniano nowe stanowiska obsługi. Zatrudniono na podstawie umów – zleceń osoby, które po odbyciu przeszkoleniu pomagały w UMiGm wypełniać wnioski o nadanie numeru PESEL. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy w Piasecznie, na polecenie Burmistrza utworzył w Piasecznie „punkt informacyjny” (ul. Warszawska 1), w którym udzielano obywatelom Ukrainy informacji dotyczącej: możliwości otrzymywania żywności, ubrań, mieszkania, pomocy medycznej, socjalnej i prawnej. Informacji udzielano bezpośrednio lub za pośrednictwem utworzonych trzech infolinii. Informacje z tych kontaktów były również wykorzystywane do oceny zakresu i ilości potrzeb w udzielanej pomocy przez gminę. Od listopada 2022 r. Gmina/MGOPS współpracuje z fundacją EduNova, która prowadzi Piaseczyńskie Centrum Integracji. Lokal na prowadzenie Centrum należy do zasobu lokalowego Gminy, a pieniądze na*

¹⁴ Uchwałą nr 1106/LVI/2022 Rady Miejskiej w Piasecznie z dnia 24 sierpnia 2022 r. sprostowano numer VIN przekazanego pojazdu.

¹⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.

realizowane działania zostały pozyskane przez fundację ze środków Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji (IOM). Pracownicy MGOPS na bieżąco współpracują z pracownikami Centrum, a realizowane działania uwzględniają zgłaszane potrzeby. W szczególności dotyczy to organizacji opieki dla matek, które korzystają z zajęć języka polskiego lub innego rodzaju wsparcia.

(akta kontroli str. 8-17, 402-407)

Przed sporządzeniem zapotrzebowania na środki z Funduszu Pomocy brano pod uwagę wysokość wydatkowych wcześniej środków, liczbę nowych wniosków o pomoc, a także potrzeby zgłaszane przez obywateli Ukrainy.

(akta kontroli str. 407)

W kwestii monitorowania i weryfikacji przez Gminę liczby obywateli Ukrainy przebywających i zakwaterowanych na jej terenie Burmistrz poinformował, że Gmina co do zasady nie posiada narzędzi do monitorowania liczby obywateli Ukrainy przebywających na jej terytorium. Nadanie numeru PESEL czy wypłacenie (przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie) pomocy w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę – nie są właściwymi miernikami, by w oparciu o nie prawidłowo wnioskować/monitorować liczbę obywateli Ukrainy przebywających na terenie gminy.

(akta kontroli str. 405)

8. Z przedstawionych do kontroli NIK dokumentów wynikało, że do Urzędu nie wpłynęły skargi dotyczące pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 402-407)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz nie określił formy i trybu udzielania pomocy, określonej w § 2 uchwały w sprawie zakresu pomocy obywatelom Ukrainy, polegającej na zapewnieniu przez Gminę zakwaterowania, żywienia, środków czystości i higieny osobistej. Stanowiło to naruszenie art. 12 ust. 5 ustawy o pomocy, zgodnie z którym zakres pomocy określa w uchwale organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, a formy i tryb udzielania pomocy określa właściwy organ wykonawczy danej jednostki.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że nie określił w sposób formalny (zarządzeniem) trybu i formy udzielania pomocy, uznano bowiem, że decyzje w tym zakresie podejmowane będą na bieżąco, w zależności od bieżących potrzeb, oraz że będą miały odzwierciedlenie w zapisach protokołów z posiedzeń gminnego zespołu zarządzania kryzysowego.

(akta kontroli str. 402-409, 1821-1824)

Biorąc pod uwagę, że w Gminie nie przedłużono okresu udzielania pomocy w zakresie określonym w ww. uchwale, NIK odstępuje od sformułowania wniosku pokontrolnego w tym obszarze.

2. Burmistrz nie opracował planów finansowych na 2022 i 2023 rok dla wydzielonych rachunków środków z Funduszu Pomocy, co stanowiło naruszenie art. 14 ust. 15 ustawy o pomocy, zgodnie z którym Wójt (burmistrz, prezydent miasta), zarząd powiatu oraz zarząd województwa dysponują środkami oraz opracowują plan finansowy dla rachunku, o którym mowa w ust. 14. Zgodnie z art. 14 ust. 14 ww. ustawy, państwowe jednostki budżetowe i jednostki samorządu terytorialnego gromadzą środki z Funduszu Pomocy na wydzielonym rachunku dochodów i przeznaczają na wydatki w ramach planu finansowego tego rachunku.

Burmistrz wyjaśnił, że w Gminie Piaseczno budżet uchwalany jest w pełnej szczególności tj. dział, rozdział, paragraf. Budżet jest rocznym planem finansowym obejmującym dochody i przychody publiczne, wydatki i rozchody. W związku z powyższym uznano za wystarczające wprowadzenie planu finansowego dla środków funduszu pomocy w formie Zarządzeń Burmistrza w sprawie zmian budżetu Gminy Piaseczno w 2022 roku, w 2023 roku. W Zarządzeniach wskazywano kwotę środków pochodzących z funduszu pomocy oraz na co zostaną przeznaczone.

(akta kontroli str. 356-398, 1740-1820)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień należy podkreślić, że podstawą gospodarowania środkami pochodzącymi z Funduszu Pomocy jest odrębny (od zasadniczego budżetu jednostki samorządu terytorialnego) plan finansowy wydzielonego rachunku. Zatem przyjęte w Urzędzie rozwiązanie nie może być uznane za realizację obowiązku określonego w art. 14 ust. 15 ustawy o pomocy.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, w Urzędzie zapewniono warunki kadrowe i organizacyjne umożliwiające realizację działań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. Prowadzono rachunki bankowe do obsługi środków z Funduszu Pomocy oraz wyodrębnioną ewidencję księgową w tym zakresie. Burmistrz nie określił natomiast formy i trybu udzielania pomocy obywatelom Ukrainy i nie opracował planów finansowych na lata 2022 i 2023 dla środków z Funduszu.

OBSZAR

2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty

Opis stanu faktycznego

1. Na realizację zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy Gmina otrzymała z Funduszu Pomocy łącznie 31 585,7 tys. zł, z tego:

- 25 206,3 tys. zł w 2022 r.,
- 6 379,4 tys. zł do 30 kwietnia 2023 r.

Gmina w 2022 r. na działania pomocowe wydatkowała 22 961,1 tys. zł, w tym z Funduszu Pomocy 22 373,0 tys. zł (88,8% środków otrzymanych z Funduszu) i ze środków własnych 588,1 tys. zł. Z Funduszu Pomocy m.in. wydatkowano:

- 16 105,4 tys. zł na wypłatę świadczeń pieniężnych za zakwaterowanie,
- 4 083,3 tys. zł na dodatkowe zadania oświatowe,
- 1 697,1 tys. zł na wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego,
- 115,3 tys. zł na nadanie numeru PESEL.

Ze środków własnych wydatkowano:

- 296,5 tys. zł (50,4%) na dożywianie dzieci obywateli Ukrainy,
- 144,4 tys. zł (24,6%) na usługę tłumaczenia przy nadawaniu numeru PESEL,
- 80,2 tys. zł (13,6%) na zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego,
- 16,0 tys. zł (2,7%) na zapewnienie środków czystości i higieny oraz innych produktów,
- 38,2 tys. zł (6,5%) na organizację przestrzeni magazynowej do składowania i rozdziału napływającej pomocy rzeczowej,
- 12,7 tys. zł (2,2%) na pomoc rzeczową przekazaną dla Ukrainy.

W okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. Gmina wydatkowała 4 409,8 tys. zł, w tym 4213,4 tys. zł z Funduszu Pomocy i ze środków własnych 196,4 tys. zł (4,4%). Z Funduszu Pomocy m.in. wydatkowano:

- 2 424,0 tys. zł na świadczenia pieniężne za zakwaterowanie,
- 1 494,2 tys. zł na dodatkowe zadania oświatowe,
- 160,3 tys. zł na świadczenia rodzinne z art. 26 ustawy o pomocy.

Ze środków własnych wydatkowano:

- 161,0 tys. zł (82,0%) na dożywianie dzieci obywateli Ukrainy,
- 35,4 tys. zł (18,0%) na usługę tłumaczenia przy nadawaniu numeru PESEL.

Gmina nie występowała o refundację z Funduszu Pomocy wydatków poniesionych ze środków własnych.

Gmina w 2022 r. w związku z potrzebą realizacji zadań pomocowych rozwiązała rezerwę celową na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego na łączną kwotę 883,4 tys. zł, z tego:

- 679,7 tys. zł przeznaczono do wydatkowania w Urzędzie,
- 203,7 tys. zł przeznaczono do wydatkowania w MGOPS w Piasecznie.

W 2022 r. w Urzędzie z rozwiązanej rezerwy celowej wydatkowano kwotę 441,2 tys. zł tj. 65,0%.

(akta kontroli str. 1496-1497, 1734-1737a)

2. W okresie objętym kontrolą, z miejsca zakwaterowania zbiorowego zorganizowanego przez Gminę skorzystało łącznie 87 osób, wypłacono świadczenia pieniężne za zakwaterowanie na podstawie 3921 wniosków dotyczących 12 431 obywateli Ukrainy, wykonano 2487 zdjęć, nadano 5363 numery PESEL, wypłacono 1514 świadczeń rodzinnych, z dożywiania skorzystało 1737 osób.

Gmina przekazała również Gminie Ivane-Puste z Ukrainy pomoc rzeczową w postaci samochodu specjalnego pożarniczego o wartości szacunkowej 30,0 tys. zł wraz ze sprzętem i wyposażeniem do działań ratowniczych o wartości szacunkowej 10,0 tys. zł.

Na zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, polegające zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o pomocy, na nieodpłatnym wykonaniu fotografii, Gmina wydatkowała 37,3 tys. zł z otrzymanej z Urzędu Wojewódzkiego w ramach środków Funduszu kwoty 80,2 tys. zł, tj. 46,5%. Pozostała kwota w wysokości 42,9 tys. zł, wynikająca z wynegocjowania przez Urząd korzystniejszej ceny za wykonanie fotografii, została za zgodą Urzędu Wojewódzkiego przeniesiona z pozycji „Wykonanie zdjęcia osobie ubiegającej się o nadanie numeru PESEL w związku z konfliktem na Ukrainie” do pozycji „Nadanie numeru PESEL na wniosek w związku z konfliktem na Ukrainie” i przeznaczona na wynagrodzenia oraz pochodne od wynagrodzeń w związku z realizacją zadania wykonywanie zdjęć osobie ubiegającej się o nadanie nr PESEL.

(akta kontroli str. 275-278, 408-416, 1433-1490)

3. Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno poinformował¹⁶, że w okresie objętym kontrolą Gmina nie podejmowała działań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w ramach projektów finansowanych ze środków UE.

(akta kontroli str. 427-433)

4. Liczba uczniów będących dziećmi obywateli Ukrainy¹⁷, łącznie w przedszkolach i szkołach podstawowych, podawana jako średnia liczba uczniów w okresie miesiąca, przedstawiała się następująco:

¹⁶ Pismo Burmistrza Miasta i Gminy Piaseczno nr ADK.1710.1.2023 z dnia 14 czerwca 2023 r.

¹⁷ Zgodnie z przekazanymi do kontroli wykazami.

- na dzień 31 marca 2022 r. - 352,64 (w tym 31,73 były to dzieci w wieku przedszkolnym 2,5 – 5 lat)¹⁸,
- na dzień 30 czerwca 2022 r. – 569,03¹⁹,
- na dzień 30 września 2022 r. – 579,83²⁰,
- na dzień 30 kwietnia 2023 r. – 526,86²¹.

Gmina otrzymała od Ministra Finansów z Funduszu Pomocy środki z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowywaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy na dzień 31 grudnia 2022 r. w wysokości 6 030,9 tys. zł, a według stanu na 30 kwietnia 2023 r. w wysokości 3 355,4 tys. zł.

Wartość świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów z Ukrainy, dofinansowanych z Funduszu Pomocy, wg stanu na koniec 2022 r. wyniosła 2,4 tys. zł. W okresie od stycznia do kwietnia 2023 r. nie poniesiono wydatków na realizację pomocy materialnej o charakterze socjalnym.

(akta kontroli str. 427-428, 434-451)

5. Niewykorzystane w 2022 r. środki z Funduszu Pomocy wyniosły 2 833,2 tys. zł. Gmina zwróciła na rachunek Wojewody 885,6 tys. zł (w tym w szczególności 825,8 tys. zł niewykorzystanych środków na świadczenie pieniężne za zakwaterowanie oraz 48,6 tys. zł niewykorzystanych środków na stypendia i zasiłki dla uczniów z Ukrainy). Pozostałe środki w wysokości 1 947,7 tys. zł otrzymane w 2022 r. z Funduszu Pomocy z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowywaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, które nie zostały wykorzystane w 2022 r., zostały wprowadzone do planu wydatków na 2023 r.

Kwota odsetek zgromadzonych od środków z Funduszu Pomocy w 2022 r. wyniosła łącznie 119,8 tys. zł. Odsetki w wysokości 36,4 tys. zł przeznaczono na realizację świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie. Odsetki w wysokości 10,9 tys. zł Gmina zwróciła na wskazany rachunek Wojewody. Kwota odsetek pozostających na rachunku, naliczonych od środków z Funduszu Pomocy, które wpłynęły z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowywaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy w 2022 r. wyniosła 72,6 tys. zł.

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina nie wykorzystwała w pełni otrzymanych środków z Funduszu Pomocy wraz z odsetkami, m.in. ze względu na zbyt późny wpływ środków na konto Gminy, zmniejszenie potrzeb w związku z opuszczeniem terytorium Polski przez obywateli Ukrainy, częstą rotację uczniów (dzieci obywateli Ukrainy).

Na bieżąco były prowadzone analizy liczby uczniów – dzieci obywateli Ukrainy napływających z terenów Ukrainy objętych działaniami wojennymi. Burmistrz poinformował, że (...) *Środki na realizację zadań wynikających z poleceń/decyzji/porozumień w stosunku do potrzeb i liczby obywateli Ukrainy były wystarczające w związku z realizowaniem:*

- *świadczeń rodzinnych, zadań w ramach pomocy społecznej i realizacji*

¹⁸ Wykaz szkół i placówek objętych dofinansowaniem dodatkowych zadań w ramach pomocy obywatelom Ukrainy w okresie 24.02.-31.03.2022, data wygenerowania raportu wg stanu na 2022-04-07.

¹⁹ Wykaz szkół i placówek objętych dofinansowaniem dodatkowych zadań w ramach pomocy obywatelom Ukrainy w okresie 01.06.-30.06.2022, data wygenerowania raportu wg stanu na 2022-07-10.

²⁰ Wykaz szkół i placówek objętych dofinansowaniem dodatkowych zadań w ramach pomocy obywatelom Ukrainy w okresie 01.09.-30.09.2022, data wygenerowania raportu wg stanu na 2022-10-09.

²¹ Wykaz szkół i placówek objętych dofinansowaniem dodatkowych zadań w ramach pomocy obywatelom Ukrainy w okresie 01.04.-30.04.2023, data wygenerowania raportu wg stanu na 2023-05-08.

świadczenia jednorazowego w kwocie 300 zł na osobę - zapotrzebowania na środki finansowe były sporządzane na początku każdego miesiąca w oparciu o analizę potrzeb na dany miesiąc. Przy składaniu zapotrzebowań na kolejne miesiące brano pod uwagę wykonanie wydatków w stosunku do otrzymanych środków. Niewydatkowane środki pomniejszały kwotę zamawianych potrzeb na kolejny miesiąc,

- dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowywaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy - zapewniały odpowiednią edukację wychowanków i uczniów na poziomie przedszkola i szkoły podstawowej w oświacie publicznej i niepublicznej.*

W sierpniu 2022 r. Gmina wystąpiła do Wojewody o przyspieszenie przyznania środków finansowych na realizację świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie²². Gmina na bieżąco analizowała zapotrzebowanie na środki finansowe potrzebne do realizacji ww. zadania i składała odpowiednie zapotrzebowanie do Wojewody.

(akta kontroli str. 428-430, 452-485)

6. Z wyjaśnień Burmistrza wynika, że od 25 lutego do 31 grudnia 2022 r., w godzinach od 10.00 do 18.00 w Centrum Przedsiębiorczości w Piasecznie przy ul. Warszawskiej 1 (wejście od strony pl. Piłsudskiego) działał punkt informacyjny. Obsługę punktu informacyjnego zapewniał MGOPS w Piasecznie. Burmistrz wyjaśnił, że (...) *pracownicy MGOPS udzielali uchodźcom wszystkich niezbędnych informacji oraz pomocy, również w języku ukraińskim. W ww. okresie codziennie w godzinach od 8.00 do 20.00 działała też specjalna infolinia MGOPS w Piasecznie, gdzie można było uzyskać informacje o organizowanej pomocy.* Burmistrz poinformował też, że (...) *punkt informacyjny został wybrany przede wszystkim ze względu na lokalizację. Położony w centrum miasta zapewniał szybkie dotarcie do niego zainteresowanych, a w przypadku zapytania uchodźców łatwo można było podpowiedzieć, jak do niego dojechać. W pobliżu punktu informacyjnego znajdują się przystanki autobusowe PKS i MZA, co stanowiło wartość dodaną dla tej lokalizacji.* Ponadto Burmistrz poinformował, że *nie zawierano umów z innymi podmiotami, dotyczących prowadzenia miejsc recepcyjnych, informacyjnych, medycznych oraz miejsc zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia obywateli Ukrainy.*

Jak wynika z wyjaśnień Burmistrza, Gmina z własnej inicjatywy uruchomiła jeden obiekt do zbiorowego zakwaterowania obywateli Ukrainy na sali sportowej Stadionu Miejskiego w Piasecznie przy ul. 1 Maja 16. W tym obiekcie zorganizowano i wyposażono 50 miejsc zakwaterowania dla obywateli Ukrainy. Po przybyciu 52 obywateli Ukrainy, skierowanych przez koordynatora wojewódzkiego, dostawiono dwa zestawy do zakwaterowania. Inne potencjalne miejsca do zakwaterowania, o których wskazanie występował Wojewoda Mazowiecki bądź Starosta Piaseczyński zostały wybrane na podstawie lokalizacji obiektu, warunków sanitarnych, oraz pojemności obiektu. Warunkiem wskazania takiego obiektu była deklaracja zgody na zakwaterowanie obywateli Ukrainy przez właścicieli lub zarządzających tymi obiektami.

Na polecenie Wojewody Mazowieckiego²³ Burmistrz przekazał listę dostępnych obiektów do zakwaterowania obywateli Ukrainy. Na liście wskazano sześć obiektów, które potencjalnie mogłyby służyć do zakwaterowania obywateli Ukrainy. Poza Stadionem w Piasecznie i Oratorium w Głoskowie wskazano dwa obiekty w Piasecznie i dwa w Żabieńcu, należące do prywatnych przedsiębiorców. Burmistrz wyjaśnił, że (...) *wykaz obiektów, w których byli zakwaterowani uchodźcy był*

²² Pismo Burmistrza nr PM.8133.1.2022.EW.3 z dnia 5 sierpnia 2022 r.

²³ Zawarte w piśmie WBZK-I.6330.2.2022 z dnia 09.02.2022r.

weryfikowany przez Gminę Piaseczno i przekazany również Komendantowi Powiatowemu Państwowej Straży Pożarnej za pismem ZK.5520.33.2022, w związku z wystąpieniem Komendanta Powiatowego PSP w Piasecznie pismem PZ.0761.3.2022.1 celem zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego w tych obiektach. Pismem WBZK-I.6333.6.3.2022 z dnia 16 marca 2022r. Wojewoda Mazowiecki zwracał się z prośbą do Burmistrzów o nawiązanie ścisłej współpracy ze starostami przy organizacji nowych miejsc zakwaterowania celem znaczącego zwiększenia ilości takich miejsc. Dalsza wymiana informacji i przekazywanie wykazów miejsc do zakwaterowania odbywała się w przeważającej większości między Gminą Piaseczno i Starostwem Piaseczyńskim. Uchodźcy otrzymali także wsparcie od Parafii Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Głuskowie, gdzie schronienie znalazło do 14 osób z Ukrainy. Na ten cel Parafia przeznaczyła pomieszczenia (sale noclegowe, kuchnię, salę zabaw, wc, prysznic) w Oratorium znajdującym się na terenie Parafii. Parafia pokrywała wszystkie koszty związane z pobytem osób z Ukrainy za wyjątkiem wyżywienia. W wymienionym miejscu tymczasowego zakwaterowania przebywały kobiety i dzieci (4 kobiety i 10 dzieci). Gmina Piaseczno w okresie od 09.03.2022r. do 21.04.2022r. pokrywała koszty związane z wyżywieniem – zapewniono catering. Koniecznym było zapewnienie wyżywienia, ponieważ osoby przebywające w Oratorium nie posiadały środków finansowych, znajdowały się w bardzo trudnej sytuacji bytowej.

Burmistrz poinformował również, że (...) Gmina nie prowadziła remontów ani modernizacji w związku z koniecznością uruchomienia miejsc zbiorowego zakwaterowania.

Z ustaleń kontroli wynika, że w miejscu zbiorowego zakwaterowania zorganizowanym przez Gminę na Stadionie Miejskim przy ul. 1 Maja 16 zakwaterowanie obywateli Ukrainy przedstawiało się następująco:

- 10 - 11 marca 2022 r. - 52 osoby,
- 11 - 12 marca 2022 r. - 25 osób,
- 12 - 13 marca 2022 r. - 10 osób.

Po 13 marca 2022 r. zarówno Koordynator Wojewódzki jak i Starostwo Powiatowe nie kierowały obywateli Ukrainy do tego obiektu. Burmistrz poinformował, że nie wystąpiły przypadki braku miejsc w punktach zbiorowego zakwaterowania.

Wyżywienie obywateli Ukrainy na Stadionie Miejskim w Piasecznie zorganizowane zostało przez podmiot zewnętrzny. Koszty wyżywienia zrealizowane przez ww. firmę wyniosły 4,5 tys. zł²⁴. Gmina sfinansowała również całodzienne wyżywienie dla obywateli Ukrainy, zakwaterowanych w Oratorium w Głuskowie. Posiłki dostarczane były przez inny podmiot zewnętrzny, a koszty wyniosły 12,3 tys. zł²⁵. Posiłki zapewniono w okresie od 9 marca do 21 kwietnia 2022 r. W tym okresie liczba osób objętych wyżywieniem zmieniała się, w marcu było to od 7 do 14 osób, a w kwietniu od 13 do 15 osób.

Burmistrz poinformował, że w zakresie wyżywienia (...) nie zawierano umów z innymi podmiotami. Pracownicy Urzędu weryfikowali warunki panujące w miejscach zbiorowego zakwaterowania podczas kontroli ilości osób przebywających w punktach, które zgłoszone zostały do Wojewody bądź Starostwa Powiatowego. W trakcie weryfikacji nie stwierdzono nieprawidłowości.

Jak wyjaśnił Burmistrz, Gmina nie posiada wiedzy na temat problemów i konfliktów społecznych wśród obywateli Ukrainy przebywających w miejscach zbiorowego zakwaterowania. Urząd nie otrzymał żadnych zgłoszeń w tym zakresie.

²⁴ Faktura VAT nr F 0050/2022 z dnia 29.03.2022 r.

²⁵ Faktury VAT nr 05/04/2022 z dnia 25.04.2022 r. na kwotę 6545,00 zł brutto i nr 06/04/2022 z dnia 25.04.2022 r. na kwotę 5775,00 zł brutto.

(akta kontroli str. 430-433, 508-512, 1493-1494, 1503-1506)

Łączna kwota wypłaconych w Gminie świadczeń pieniężnych za zakwaterowanie wyniosła:

- 16 105,4 tys. zł w 2022 r.,
- 2 424,0 tys. zł w 2023 r. (do 30 kwietnia).

Wysokość kosztów obsługi tego zadania wyniosła:

- 44,9 tys. zł w 2022 r.
- 14,4 tys. zł w 2023 r. (do 30 kwietnia).

Kalkulacja środków na wypłatę świadczenia była oparta na analizie comiesięcznego rejestru złożonych wniosków i trendów w liczbie składanych wniosków. Łączna liczba złożonych wniosków o wypłatę świadczenia wyniosła:

- 3487 w 2022 r.,
- 668 w 2023 r. (do 30 kwietnia).

Łączna liczba wniosków pozytywnie rozpatrzonych wyniosła:

- 3223 w 2022 r.,
- 698 w 2023 r. (do 30 kwietnia).

Łączna liczba obywateli Ukrainy objętych pozytywnie rozpatrzonymi wnioskami o wypłatę świadczenia wyniosła:

- 10 839 w 2022 r.,
- 1592 w 2023 r. (do 30 kwietnia).

Gmina nie wprowadziła pisemnych jednolitych zasad weryfikacji wniosków, pracownicy zostali ustnie pouczeni, w jaki sposób należy je weryfikować. Gmina informowała o możliwości uzyskania świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie poprzez rozpowszechnianie informacji przez pracowników Gminy, pracowników MGOPS w Piasecznie, Centrum Integracji dla uchodźców z Ukrainy, stronę internetową Gminy oraz media społecznościowe. W Gminie wystąpiły 24 przypadki wypłaty nienależnie pobranego świadczenia na łączną kwotę 29,6 tys. zł. Każdorazowo kontaktowano się z wnioskodawcą oraz wystawiano pismo o zwrot nienależnie pobranego świadczenia²⁶. We wszystkich przypadkach nienależnie pobrane środki zostały zwrócone na rachunek Gminy. Do 30 kwietnia 2023 r. przeciwko Gminie nie wystąpiono z pozwem cywilnym o odmowę wypłaty świadczenia.

(akta kontroli str. 275-277, 1737-1737a)

Szczegółową kontrolą objęto 40 wniosków o przyznanie świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie. Badanie 30 pozytywnie rozpatrzonych wniosków o wypłatę ww. świadczenia wykazało, że były one składane na obowiązującym wzorze i były kompletne²⁷. Ustalono, że wnioski rozpatrywano terminowo, natomiast wypłaty świadczeń były możliwe dopiero po otrzymaniu środków finansowych od Wojewody. W związku z tym wypłata świadczeń w objętej badaniem próbie nastąpiła maksymalnie po 64 dniach od dnia złożenia wniosku. I Zastępca Burmistrza Piaseczna 5 sierpnia 2022 r. zwróciła się do Wojewody Mazowieckiego z prośbą o przyspieszenie przyznania środków finansowych na realizację zadania związanego z wypłatą świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie. W piśmie poinformowała, że *rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 marca 2022 r. zobowiązuje*

²⁶ Pismo Burmistrza nr PM.8133.830.2022.UM z dnia 16 sierpnia 2022 r.

²⁷ Wzór wniosku został określony w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2022 r. w sprawie wzoru wniosku o świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy przybywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi (Dz. U. poz. 608, ze zm.).

jednostki do rozpatrzenia złożonych wniosków w terminie miesiąca. Niestety z przyczyn od nas niezależnych nie jesteśmy w stanie tego zrealizować. Obecnie oczekują na wypłatę wnioski złożone od dnia 04.07.2022 r. do dnia dzisiejszego. Do realizacji wypłat wniosków złożonych do 31.07.2022 r. potrzebujemy 1 850 000,00 zł. W związku z powyższym proszę o jak najszybsze przyznanie środków finansowych na realizację ww. zadania. Wypłaty świadczeń zostały dokonane w wysokości wynikającej z wniosków i ujęte w księgach rachunkowych.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą przeprowadzono 16 kontroli warunków w miejscach zakwaterowania udostępnionych przez wnioskodawców. Burmistrz poinformował, że (...) ilość kontroli wynikała z możliwości organizacyjnych Gminy. Kontrole przeprowadzono wówczas, kiedy zachodziła wątpliwość czy wnioskodawca spełnia warunki konieczne do otrzymania ww. świadczenia. Wyniki kontroli warunków w miejscu zakwaterowania były zadowalające.

Badaniem objęto także 10 spraw, w przypadku których nie wypłacono świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie:

- w trzech przypadkach²⁸ wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia z uwagi na złożenie wniosku po upływie terminu wskazanego w art. 13 ust. 1e ustawy o pomocy,
- w przypadku jednego wniosku (nr 1800) Gmina odmówiła wypłaty świadczenia po zweryfikowaniu w systemie teleinformatycznym „Źródło”, że wskazane we wniosku osoby w tym samym terminie zostały zgłoszone przez gminę Warszawa Praga Północ,
- w sześciu przypadkach²⁹ odmowa wypłaty świadczenia spowodowana była brakiem numeru PESEL, ponadto trzy wnioski³⁰ złożone zostały na nieaktualnym wzorze wniosku.

Gmina każdorazowo sporządzała uzasadnienie pozostawienia wniosku bez rozpoznania lub odmowy wypłaty świadczenia. W dziewięciu przypadkach uzasadnienie zostało prawidłowo doręczone, korespondencja dotycząca wniosku 2889, w związku z błędnym adresem, została zwrócona do nadawcy. Burmistrz wyjaśnił, że (...) *Korespondencja dot. wniosku nr 2889 została wysłana na ul. (...) 13a w Piasecznie, a powinna zostać wysłana na ul. (...) 13a w Piasecznie. Jest to oczywista omyłka pisarska. W dniu złożenia wniosku wnioskodawca został poinformowany o tym, że złożony przez niego wniosek zostanie pozostawiony bez rozpatrzenia z uwagi na obowiązujące przepisy prawa. Po otrzymaniu przez tuł. organ nieodebranej przesyłki pocztowej, wnioskodawca został poinformowany o tym fakcie telefonicznie. Korespondencja nie została ponownie wysłana na właściwy adres.*

W aktach 35³¹ spośród 40 zbadanych spraw znajdowały się oświadczenia wnioskodawców o dacie przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy. Z treści przedmiotowych oświadczeń wynika, że składane były one pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Ponadto, we wniosku nr 3921 z dnia 16 marca 2023 r. znajduje się oświadczenie o samotnej opiece nad dziećmi, także złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Wzory oświadczeń sporządzone przez Urząd zamieszczone zostały na stronie internetowej Urzędu pod adresem <https://bip.piaseczno.eu/artukul/136/9231/informacja-dotyczaca-wnioskow-o-pryznanie-swadczenia-pienieznego-przyslujacego-z-tytulu-zapewnienia->

²⁸ Wnioski nr 2889, 2882 i 2698.

²⁹ Wnioski nr 1889, 1195, 879, 725, 776 i 723.

³⁰ Wnioski nr 723, 725 i 776

³¹ Wnioski nr 169, 326, 597, 735, 828, 924, 1450, 1666, 1667, 1843, 1880, 2036, 2373, 2462, 2550, 2602, 2733, 2864, 2945, 2992, 3041, 3130, 3183, 3334, 3610, 3743, 3921, 2889, 2698, 1889, 1800, 1195, 879, 725, 723.

zakwaterowania-i-wyzywienia-obywatelom-ukrainy (dalszy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 732, 822-950, 1856-1857)

Wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego przysługującego obywatelom Ukrainy realizował MGOPS w Piasecznie. Zarządzeniem Burmistrza prowadzenie postępowań w sprawie świadczenia z art. 31 ustawy o pomocy oraz wydawanie decyzji administracyjnych w tym zakresie powierzone zostało Dyrektorowi MGOPS³². W 2022 r. na wypłaty tych świadczeń Urząd przekazał do MGOPS kwotę 1 698,9 tys. zł, z czego wydatkowano 1 697,1 tys. zł, tj. 99,9% kwoty przekazanej. Ponadto w roku 2022 Urząd przekazał do MGOPS:

- na stypendia i zasiłki dla uczniów z Ukrainy kwotę 51,0 tys. zł, z czego wydatkowano 4,6%, tj. 2,4 tys. zł,
- na świadczenia pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej kwotę 73,2 tys. zł, z czego wydatkowano 68,6 tys. zł, tj. 93,7%.

Kwoty, które nie zostały wydatkowane, MGOPS zwrócił na rachunek Gminy.

W roku 2023 (do 30 kwietnia 2023 r.) Urząd przekazał do MGOPS:

- na wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego na podstawie art. 31 ustawy o pomocy kwotę 121,8 tys. zł,
- na świadczenia pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej kwotę 15,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 1825-1849)

Z wyjaśnień złożonych przez Burmistrza wynika, że (...) świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej miał realizować Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. MGOPS składał zapotrzebowanie na środki finansowe z Funduszu Pomocy na realizację bezpłatnej pomocy psychologicznej na rzecz obywateli Ukrainy. Środki te MGOPS otrzymał. Jednak osoby, które zgłaszały się z prośbą o wsparcie (w pierwszych miesiącach) zainteresowane były pomocą rzeczową i finansową, jak również podjęciem pracy. Dlatego też środki na ten cel nie zostały wykorzystane ze względu na brak zainteresowania na wsparcie w postaci pomocy psychologicznej. W tym samym okresie wsparcie psychologiczne było udzielane przez Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, a w późniejszym czasie tj. od dnia 06.02.2023r., także przez Piaseczyńskie Centrum Integracji, Piaseczno ul. Fabryczna 2. Gmina nie posiada wiedzy, czy obywatele Ukrainy świadczyli usługi psychologiczne swoim rodakom przebywającym na terytorium RP na podstawie art. 64a ustawy o pomocy. Na terenie Gminy pomoc psychologiczną świadczone:

- według stanu na 31 grudnia 2022 r. w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Piasecznie;
- według stanu na 30 kwietnia 2023 r. w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Piasecznie oraz w Piaseczyńskim Centrum Integracji ul. Fabryczna 2/ Fundacja EDU Nowa.

Gmina nie poniosła wydatków na świadczenie pomocy psychologicznej, nie ma też wiedzy ilu obywateli Ukrainy zostało objętych pomocą psychologiczną.

³² Zarządzenie nr ADK 0050.26.2022 z dnia 4 marca 2022 r. w sprawie powierzenia Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Piasecznie realizacji wszelkich możliwych działań mających na celu zabezpieczenie potrzeb uchodźców z Ukrainy.

O możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy psychologicznej MGOPS informował na stronach internetowych UMiG³³ i MGOPS³⁴, na portalu społecznościowym Facebook, w Punkcie Informacyjnym, poprzez infolinię, a także w kontaktach osobistych i telefonicznych z pracownikami socjalnymi.

(akta kontroli str. 1392-1394)

Gmina nie prowadziła zbiórek rzeczowych dla obywateli Ukrainy. Zbiórki rzeczowe organizowane były przez wolontariuszy z przeznaczeniem dla obywateli Ukrainy przebywających na terenie Gminy. Część darów ze zbiórek rzeczowych przekazywano także na terytorium Ukrainy. Gmina Piaseczno udostępniła halę sportową na potrzeby organizacji zbiórek przez wolontariuszy. Środki finansowe ze zbiórek wpłacone na rachunek Gminy w wysokości 28,0 tys. zł zostały ujęte w księgach rachunkowych jako źródło dochodu Gminy i przekazane do MGOPS celem wykorzystania zgodnie z deklarowanym dla nich przeznaczeniem na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. O zbiórkach, ich terminach i zasadach dotyczących wpłat gmina informowała na stronie internetowej urzędu: www.piaseczno.eu na profilu [facebook.com/GminaPiaseczno](https://www.facebook.com/GminaPiaseczno), a także w „Gazecie Piaseczyńskiej” - Biuletyn Informacyjny Miasta i Gminy Piaseczno. Ukazały się także komunikaty w prasie lokalnej: „Kurier Południowy” (np. 11/2022), „Przegląd Piaseczyński” (np. 376/2022) oraz na portalach www.piasecznonews.pl i www.przegladpiaseczynski.pl

(akta kontroli str. 1394-1395)

7. Burmistrz poinformował, że (...) *Gmina nie wykorzystywała budynków niespełniających wymogów przepisów techniczno-budowlanych, przeciwpożarowych i higieniczno-sanitarnych wymienionych w art. 12 a ust. 1 ustawy o pomocy w celu zapewnienia miejsca zamieszkania zbiorowego dla obywateli Ukrainy.*

(akta kontroli str. 1395)

8. Gmina nie zlecała realizacji działań pomocowych organizacjom pozarządowym ani innym uprawnionym podmiotom na podstawie art. 12 ust. 8 ustawy o pomocy.

(akta kontroli str. 1395)

9. W toku kontroli NIK ustalono, że realizując działania pomocowe dla obywateli Ukrainy Gmina, poza Starostwem Piaseczyńskim, nie współpracowała z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str. 1392-1400)

10. Na potrzeby realizacji działań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy minister właściwy ds. informatyzacji udostępnił Urzędowi sprzęt komputerowy o wartości 72,1 tys. zł. Zgodnie z Protokołami przekazania z dnia 29 marca 2022 r. Urząd otrzymał:

- komputery stacjonarne – 10 szt.,
- laptopy – 2 szt.,
- drukarki – 12 szt.,
- czytniki linii papilarnych – 13 szt.,
- modemy – 2 szt.,
- karty SIM – 2 szt.,
- czytniki kart – 2 szt.,
- huby USB – 2 szt.

³³ <https://piaseczno.eu/pomoc-dla-obywateli-ukrainy/>

³⁴ <https://mgops.piaseczno.eu/infolinia-pomocy-obywatelom-ukrainy/>, <https://mgops.piaseczno.eu/punkt-informacyjny-dla-uchodzcow-z-ukrainy/>, <https://mgops.piaseczno.eu/punkt-wydawania-odziezy-i-darow-rzeczowych-dla-obywateli-ukrainy/>

Pozyskany sprzęt Urząd wykorzystywał do realizacji zadań na rzecz obywateli Ukrainy, w wyjątkiem laptopów, które zostały zdeponowane w magazynie Urzędu. Urząd nie poinformował Ministra Cyfryzacji o niewykorzystywaniu sprzętu do zadań, o których mowa w art. 4 ustawy o pomocy, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Burmistrz poinformował, że sprzęt był wystarczający z punktu widzenia obsługi działań pomocowych nałożonych na jednostkę.

(akta kontroli str. 1396, 1407-1417, 1509-1518)

11. Gmina informowała o działaniach pomocowych na rzecz obywateli Ukrainy poprzez publikacje na stronie internetowej Urzędu, media społecznościowe i prasę lokalną. Tematyka publikacji obejmowała m.in. informacje o pomocy finansowej i rzeczowej dla obywateli Ukrainy, adresy i godziny otwarcia punktów obsługi, informacje w zakresie świadczeń pieniężnych dla osób, które przyjęły obywateli Ukrainy, informacje o zbiórkach rzeczowych, edukacji, zatrudnieniu, nadawaniu PESEL. Informacje były aktualizowane i kierowane zarówno do obywateli Polski jak i Ukrainy. Większość informacji publikowana była w języku polskim i ukraińskim. Burmistrz wyjaśnił, że działania informacyjne nie generowały dodatkowych kosztów, a w przypadku gazet lokalnych czy portali były to publikacje w ramach ramowej rocznej umowy.

(akta kontroli str. 951-1076, 1396-1398)

12. Roczne sprawozdanie z realizacji wydatków z Funduszu Pomocy sporządzone na dzień 31 grudnia 2022 r., sprawozdanie z realizacji wydatków środków pochodzących z Funduszu Pomocy sporządzone na dzień 30 kwietnia 2023 r., a także miesięczne informacje o wysokości niewykorzystanych środków pochodzących z Funduszu Pomocy w podziale na poszczególne zadania Urząd przekazywał do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie terminowo za pomocą systemu raportów budżetowych i-SRb. Sprawozdania miesięczne sporządzane były narastająco. Dane wykazane w ww. sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Sprawozdania z liczby otrzymanych i pozytywnie rozpatrzonych wniosków o wypłatę świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie Urząd przekazywał dwa razy w miesiącu wg stanu na 15 i ostatni dzień danego miesiąca na wniosek Wojewody w terminie przez niego wskazanym. Sprawozdania te sporządzane były narastająco.

Urząd złożył jedną korektę rocznego sprawozdania z realizacji wydatków z Funduszu Pomocy sporządzonego na dzień 31 grudnia 2022 r. Korekta wynikała z błędnego ujęcia środków w zadaniu związanym z nadaniem numeru PESEL.

W sprawozdaniach miesięcznych do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie wykazywano liczbę wykonywanych fotografii dla osób uprawnionych do uzyskania statusu UKR i liczbę nadanych numerów PESEL.

W sprawozdaniu z wykonania budżetu Gminy Piaseczno za rok 2022 wskazane zostały dochody dotyczące realizacji działań/zadań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy oraz wydatki realizowane w Wydziałach/Referatach Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno ze środków Funduszu Pomocy poprzez wyszczególnienie paragrafów klasyfikacji budżetowej wskazanych dla działań/zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy. Dochody z darowizny na rzecz Ukrainy, z Funduszu Pomocy oraz planowanych do wykorzystania odsetek od rachunku Funduszu Pomocy zostały wykazane w załącznikach nr 1 – Realizacja Dochodów za okres 2022-01-01 – 2022-12-31 i nr 1a - Dochody Budżetu Gminy Piaseczno za okres od 01.01.2022 do 31.12.2022 do Zarządzenia nr KB.0050.30.2023 Burmistrza Miasta i Gminy Piaseczno z dnia 29 marca 2023 r. Wydatki realizowane w Wydziałach/Referatach Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno ze środków Funduszu Pomocy wskazane zostały

w załączniku nr 9 Realizacja wydatków za okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. ww. Zarządzenia.

Wartości dochodów i wydatków związanych z działaniami pomocowymi przedstawione w ww. sprawozdaniach wynikały z ewidencji księgowej.

(akta kontroli str. 1524-1735)

13. W okresie objętym kontrolą służby wojewody, starosty, RIO, dysponentów Funduszu Pomocy nie przeprowadzały kontroli prawidłowości realizacji działań i postanowień poleceń/decyzji lub porozumień w Urzędzie.

(akta kontroli str. 1392-1400)

14. Gmina nie organizowała działań integracyjnych w zakresie: zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych i eliminacji możliwości wystąpienia problemu bezdomności, zapewnienia edukacji dzieci i młodzieży, zapewnienia opieki medycznej, zatrudnienia i rynku pracy. W okresie objętym kontrolą MGOPS w Piasecznie organizował pikniki rodzinne o różnej tematyce zaplanowane i przeprowadzane zarówno w języku polskim jak i ukraińskim. Wydarzenia te miały na celu budowanie i pielęgnowanie wzajemnych relacji opartych na szacunku i zrozumieniu.

(akta kontroli str. 1392-1400)

15. Z wyjaśnień Burmistrza wynika, że poza długim oczekiwaniem na przekazanie przez Wojewodę środków finansowych na wypłatę świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie, nie wystąpiły inne problemy w związku z działaniami na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 428-430)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wnioskodawców ubiegających się o przyznanie świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie zobowiązywano do złożenia oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej o dacie przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz oświadczenia o sprawowaniu przez obywatela Ukrainy samotnej opieki nad dziećmi, co stanowi naruszenie art. 13 ust. 4 ustawy o pomocy w zw. z art. 233 § 6 KK.

W aktach 35³⁵ spośród 40 badanych spraw znajdowały się oświadczenia wnioskodawców o dacie przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także jedno oświadczenie³⁶ o sprawowaniu samotnej opieki nad dziećmi³⁷. Na oświadczeniach zamieszczono informację, iż są one składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Wzory przedmiotowych oświadczeń zostały sporządzone w Urzędzie i zamieszczone na stronie internetowej UMIG Piaseczno³⁸.

Burmistrz wyjaśnił, że (...) *Z uwagi na wprowadzone regulacje ustawowe nakładające na Gminę dodatkowe obowiązki w tym wypłatę świadczenia pieniężnego dla osób, które zapewniły na własny koszt zakwaterowanie i wyżywienie dla obywateli Ukrainy, którzy wjechali na terytorium RP po 24 lutego 2022 r. oraz mając na uwadze brak*

³⁵ Wnioski nr 169, 326, 597, 735, 828, 924, 1450, 1666, 1667, 1843, 1880, 2036, 2373, 2462, 2550, 2602, 2733, 2864, 2945, 2992, 3041, 3130, 3183, 3334, 3610, 3743, 3921, 2889, 2698, 1889, 1800, 1195, 879, 725, 723.

³⁶ Wniosek nr 3921 z dnia 16.03.2023 r.

³⁷ W pozostałych pięciu przypadkach (wnioski nr 1652, 2302, 2718, 2882 i 776) przedmiotowe oświadczenia złożone zostały przy pierwszym wniosku, natomiast badane wnioski były kolejnymi.

³⁸ <https://bip.piaseczno.eu/arttykul/136/9231/informacja-dotyczaca-wnioskow-o-pryznanie-swadczenia-pienieznego-przyslugujucego-z-tytulu-zapewnienia-zakwaterowania-i-wyzywienia-obywatelom-ukrainy>

przepisów wykonawczych, koniecznym było wprowadzenie instrumentów do weryfikacji daty przybycia obywatela Ukrainy na terytorium RP. W związku z powyższym został wprowadzony druk oświadczenia o dacie przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ww. oświadczenie wprowadzono w Gminie na początku funkcjonowania programu, kiedy Gmina nie miała żadnych możliwości sprawdzenia i zweryfikowania w systemie informatycznym daty przekroczenia granicy. Dokument ten nie był dokumentem obligatoryjnym i został wprowadzony pomocniczo. Niezłożenie ww. dokumentu nie wpływało na sposób rozpatrzenia wniosku. Należy zaznaczyć, że oświadczenia te były pomocne do wyliczenia maksymalnego okresu na jaki przysługuje świadczenie. Wprowadzony w gminie wzór oświadczenia o dacie przekroczenia granicy nie był konsultowany z innymi organami. Gmina nie występowała do innych organów o wytyczne w tym zakresie. Powyższe oświadczenie zastosowano, aby uniknąć wydatkowania środków publicznych za okres dłuższy niż przewidziany w ustawie oraz by wskazać wnioskodawcy na możliwość odpowiedzialności karnej w przypadku przedłożenia błędnych informacji we wniosku.

(akta kontroli str. 732, 822-950, 1856-1857)

NIK nie podziela stanowiska Burmistrza. Zgodnie z art. 233 § 6 KK przepisy dotyczące złożenia fałszywych zeznań stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej. Oznacza to, że pociągnięcie do odpowiedzialności karnej możliwe jest tylko wtedy, gdy ustawa, na podstawie której składane jest oświadczenie, przewiduje możliwość jego odebrania pod rygorem odpowiedzialności karnej. Zauważyć należy, że dane które należy podać we wniosku o wypłatę świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie zostały enumeratywnie wymienione w art. 13 ust. 4 ustawy o pomocy, a także we wzorze wniosku określonym w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2022 r. W żadnym przypadku ustawodawca nie zobowiązał wnioskodawcy do złożenia oświadczeń, których wymagano w Urzędzie. A zatem nie było podstawy prawnej żądania tych oświadczeń i nadania im rygору odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Dodać należy, że ustawodawca wskazał, że wniosek jest rozpatrywany w jednostce organizacyjnej gminy lub gminnej osobie prawnej (§ 3 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty). To na pracownikach tych podmiotów ciąży obowiązek weryfikacji wniosku pod kątem spełnienia przesłanek do otrzymania świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie. Zobowiązanie wnioskodawcy do złożenia oświadczenia o dacie przybycia obywatela Ukrainy na terytorium RP jest niejako przeniesieniem obowiązków z pracowników Urzędu na wnioskodawcę.

2. Gmina nie poinformowała Ministra Cyfryzacji, przez okres ponad 16 miesięcy, o niewykorzystaniu dwóch laptopów udostępnionych w celu realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy, pomimo takiego obowiązku wynikającego z protokołu przekazania ww. sprzętu. Było to nierzetelne.

Zgodnie z Protokołami przekazania z dnia 29 marca 2022 r. Minister Cyfryzacji przekazał Urzędowi sprzęt komputerowy do realizacji zadań, o których mowa w art. 4 ustawy o pomocy. Przekazano m.in. dwa laptopy, które jak ustalono w toku kontroli, nie były użytkowane i do dnia zakończenia czynności kontrolnych znajdowały się w magazynie Urzędu. Z treści protokołów przekazania, jak również pisma Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie nr WSO-I.621.2.76.2022 z dnia 4 maja 2022 r. wynika, że w przypadku zaprzestania wykorzystywania sprzętu do

zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy należy niezwłocznie poinformować o tym fakcie Przekazującego.

Burmistrz wyjaśnił, że (...) *informacja o nieużywanym sprzęcie przekazany przez Centralny Ośrodek Informatyki nie została przesłana przekazującemu (COI) na skutek przeoczenia. Sprzęt został zdeponowany w magazynie i nie był używany do innych celów.*

W wyniku kontroli NIK, informacja o nieużywanym sprzęcie została przekazana przez Urząd do Centralnego Ośrodka Informatyki 24 lipca 2023 r. W związku z powyższym, NIK odstępuje od sformułowania wniosku pokontrolnego w tym zakresie.

(akta kontroli str. 1396, 1407-1417, 1509-1518)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, w Urzędzie rzetelnie prowadzono postępowania dotyczące przyznania i wypłaty świadczeń pieniężnych na zakwaterowanie. Przyznanie świadczenia następowało po dokonaniu weryfikacji złożonych wniosków. W celu sprawdzenia warunków zakwaterowania i wyżywienia, Urząd prowadził kontrole u części wnioskodawców. Sprawozdania zostały sporządzone rzetelnie i terminowo, a dane w nich wykazane były zgodne z ewidencją księgową. Stwierdzono nieprawidłowości polegające na zobowiązaniu wnioskodawców do składania wraz z wnioskami o świadczenie pieniężne za zakwaterowanie oświadczeń pod rygorem odpowiedzialności karnej (o dacie przybycia obywatela Ukrainy na terytorium RP oraz o sprawowaniu samotnej opieki nad dziećmi) bez podstawy prawnej, a także na niepoinformowaniu Ministra Cyfryzacji o niewykorzystywaniu części udostępnionego sprzętu komputerowego.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. W sytuacji finansowania lub dofinansowania z Funduszu Pomocy realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy, opracowanie planu finansowego dla wydzielonych rachunków środków z Funduszu.
2. Zaprzestanie żądania od osób składających wnioski o przyznanie świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie złożenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczeń w zakresie innym niż określony w ustawie o pomocy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, września 2023 r.

Kontroler
Tomasz Kwitowski
Doradca techniczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji Publicznej
Dyrektor
Bogdan Skwarka

.....
podpis